

La conferència de pau sobre l'Orient Mitjà comença a Madrid

Una taula per parlar de pau

Després de quatre dècades de conflicte i de guerra, àrabs i israelians es reuniran per primera vegada al voltant de la mateixa taula per parlar de la pau. La conferència, però, serà massa difícil perquè puga donar resultats concrets i ràpids.

Els participants en la conferència arriben a Madrid pressionats. Pressionats pels Estats Units i la Unió Soviètica, bàsicament, però també per una situació explosiva que tingué el seu punt àlgid en la passada guerra del Golf. Durant aquesta guerra es van produir una sèrie de canvis en les estratègies diplomàtiques que ho van alterar tot. Washington, després de dècades de creure que només podia comptar amb Israel com a aliat, ha entès que li pot convenir trobar-se amb països àrabs moderats i no jugar-s'ho tot a la mateixa carta. I a l'inrevés. La tradicional aliança dels àrabs amb la Unió Soviètica se n'ha anat en orris a la mateixa velocitat que es descomponia l'imperi moscovita. El nou mapa tenia una conseqüència inajornable: per a segellar la nova etapa de relacions amables entre els Estats Units i el món àrab, calia tancar l'episodi israelià. Fàcil si els Estats Units així ho volen.

Tot amb matisos, és clar. Tancar l'episodi israelià, en aquest cas, ja no significa aquella aspiració maximalista de fer els hebreus a mar. L'exèrcit jueu, el totpoderós *tsahal*, desféu ja fa anys qualsevol somni en aquest sentit. La via ha de ser política, doncs. I això significa reconèixer l'estat hebreu com a entitat –un pas que els palestins ja han donat– i reclamar la creació d'un estat àrab a Cisjordània i Gaza. És a dir, tornar a la primera resolució de l'ONU.

Aquesta postura és dolorosa per als principals actors de l'obra. Els palestins no poden dissimular que l'acceptació de l'estat hebreu no és una altra cosa que el reconeixement de la seua impotència. Però, en principi, s'hi han conformat. Pel que fa als israelians, la cosa és més difícil perquè és més recent. Ells ara saben que han de renun-

ciar a Cisjordània i Gaza –Judea i Samària, segons la seua versió–. I, precisament, ho hauran de fer en el moment en què l'onada de jueus provinents dels països de l'est d'Europa, especialment de la Unió Soviètica, els permet una expansió territorial que la seua minvada demografia no els ha permès fins ara.

Des que va nàixer l'estat d'Israel, els seus polítics no han renunciat al que anomenen "una àrea de seguretat suficient". Per a ells és una preocupació fonamental l'espai físic d'Israel, estret i acorralat contra el mar, i voldrien viure sobre un territori amb menys angoixes. De primer ja no es van conformar amb els illots territorialment separats de la partició i els van unir a la força. La desmaniyotada agressió dels exèrcits àrabs els va permetre un pas més enllà amb la conquesta de Cisjordània, Gaza i els Alts del Golan. Més tard encara arribaria la franja sud del Líban. I allò que eren territoris ocupats, passà aviat a considerar-se com a terra d'expansió. La colonització va ser un fet ràpid i immediat sobre aquestes terres. I la primera font de conflicte amb els Estats Units. Quan Washington va decidir que, potser sí, li convenia l'amistat amb els àrabs, va tallar l'aixeta dels crèdits per a la construcció d'habitatges a Cisjordània.

I enmig, per a acabar-ho d'adobar, hi ha el problema de Jerusalem, el més irresoluble de tots. Legalment Jerusalem és una ciutat amb estatut internacional. En la pràctica Israel la vol com a capital del seu país i Palestina com a capital del seu. No hi ha mitjana que valga.

Jerusalem, ciutat santa per a cristians, jueus i àrabs, té mala peça al tel·ler. L'única solució raonable és la de mantenir el seu estatut internacional,

MADRID SERÀ
EL CENTRE DE
LA CONFERÈNCIA

PALAU REIAL



fent-lo efectiu. ¿Però és això possible ja? Deixar la ciutat partida en dues meitats, capitals dels uns i dels altres, no és una solució que pugui aguantar-se per molt temps. Els fidels jueus pregaran en el Mur de les Lamentacions i a dalt del mur els fidels musulmans resaran en la gran mesquita. Una sola pedrada de dalt a baix, o a l'inrevés, desencadenaria de nou una guerra. Sens dubte aquesta serà la discussió més gran de la conferència, en els mesos que duren.

Perquè durar, si dura i no es trenquen les negociacions a la primera de canvi, la conferència de pau sobre l'Orient Mitjà pot acabar durant mesos o anys. A Madrid es farà la inauguració solemne i els primers contactes. A partir d'ací ja no sap ningú què passarà. El calendari i les reunions s'aniran fabricant dia a dia i és possible que donen moltes voltes fins i tot físiques. Madrid pot quedar com el centre de la conferència, però les trobades i les reunions poden anar voltant per altres ciutats, especialment per l'Orient Mitjà. Els israelians, de fet, volien que les trobades bilaterals es feren en la regió sense necessitat de venir a Europa. Una alternativa de moment difícil de païr per a uns països que no et deixen travessar la duana si el teu passaport diu que has estat a Israel.

L'elecció del punt de trobada, mentrestant, ha estat un premi de consolació per a Europa. Europa volia intervenir en la conferència ja com una superpotència, en paritat amb els Estats Units i la Unió Soviètica. La proximitat geogràfica fa particularment sensible Europa a tot el que passa a la riba de llevant. Però el seu poder polític real encara és molt petit, comparat amb el seu evident poder econòmic.

Dins Europa l'elecció de Madrid és, com a mínim, curiosa. La cultura enciclopèdica dels diplomàtics deu haver recordat que Espanya és un país on durant molt segles van conviure àrabs i jueus. Però sembla haver oblidat que els espanyols expulsaren tots dos en un drama que, per a jueus i àrabs, va ser de conseqüències incalculables. Després el món ha donat moltes voltes, especialment per als jueus. Però no deixa de ser irònic que Madrid siga el lloc d'entesa. És com si ara els jueus foren expulsats de nou i s'instal·laren

a la Patagònia (ja hi va haver propostes en aquest sentit), on durant anys mantingueren una forta batalla amb els argentins. I com si, al cap dels anys, cinc-cents, per exemple, algú proposés Bagdad com a lloc ideal de la trobada per la pau.

Disquisicions a banda, l'important és que uns i altres seuran a la mateixa taula, per fi, i s'escoltaran. Amb moderat optimisme es pot esperar que això serveixi d'alguna cosa. Però millor no oblidar que, uns i altres, hi van per força. Especialment palestins i israelians. Ells van perquè veuen que no poden oposar-se per més temps a la voluntat dels grans del planeta d'acabar amb un focus d'instabilitat molest i perillós. I aquest serà l'obstacle real a l'entesa. Caldrà veure fins a quin punt es negocia només sobre la base de les pressions i en quin moment entren les voluntats. Probablement més val això que res, però la veritat és que no crida a l'entusiasme.

A partir d'aquesta setmana, doncs, el nou ordre mundial de Bush té una nova cita amb la història. Suposant que aquest nou ordre siga alguna cosa nova. Europa ja no és allò que era. La barrera entre l'est i l'oest ha saltat feta miquetes. A l'Àsia del sud-est els conflictes sembla que es van solucionant un rere l'altre (la setmana passada a Cambodja). A l'Àfrica tothom és conscient que l'apartheid ha entrat en el camí final. A l'Amèrica Llatina les dictadures comencen a ser un record, amarg però passat. El gran foc negre, la gran crisi que falta solucionar és el xoc entre els àrabs i els jueus, que d'alguna manera no és sinó l'espill del xoc entre occident i els àrabs. Si aconseguen resoldre'l no és que el món serà perfecte, però segur que estarà una miqueta millor. Es mantindran els problemes econòmics i ecològics, la fam i les malalties, però els problemes directament polítics semblarà que hagen passat, almenys durant uns pocs anys, a un segon terme. És una aposta forta, aquesta. Una aposta que tindrà el primer punt culminant d'una llarga trajectòria aquesta setmana quan George Bush i Mikhaïl Gorbatxov facen els dos parlaments inaugurals de la conferència en un palau de Madrid que es diu el Palau d'Orient. Un nom, aquest sí, ben apropiat per a la cita.

Vicent Partal

